

УДК 376.72

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-92-5-184-194>

УНІВЕРСИТЕТСЬКА ІСЛАМСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

С. Ф. Рашидов

ORCID 0000-0002-0289-8390

С. С. Рашидова

ORCID 0000-0002-2573-4276

У статті проаналізовано сучасний стан університетської ісламської освіти в Україні. Такі суспільні процеси, як демократія і глобалізація, позначаються і на ісламській освіті в Україні. Одним із наслідків цих процесів є все більший радіус дії українських мусульман в університетській ісламській освіті та започаткування нових ісламських університетських освітніх інституцій. Підкреслено, що університетська ісламська освіта в Україні сфокусована виключно на ісламській конфесійній традиції, метою якої є релігійна індоктринація за допомогою передачі учням знань про Коран, сунни, шаріат і навичок ісламської релігійної практики.

В ході дослідження авторами були проаналізовані ЗМІ, отримані відомості з Державної служби етнополітики та свободи совісті Міністерства культури України та Міністерства освіти і науки України, вивчені ісламські онлайн-університети, взято інтерв'ю у муфтіїв, імамів, керівників релігійних організацій, педагогів ісламських освітніх інституцій, релігієзнавців і пересічних мусульман.

Ісламська освіта – навчання і виховання, що здійснюються на основі Корану і сунни (сунна – сукупність переказів про слова і вчинки пророка Мухаммада), в інтересах індивіда, мусульманської громади, а іноді і держави. Університетська ісламська освіта є частиною системи ісламської освіти в Україні. Українські мусульмани мають можливість отримати ісламську освіту при муфтіяті та онлайн-університетах.

Проведений аналіз сучасного стану університетської ісламської освіти в Україні свідчить про неможливість інституційної централізації та уніфікації університетської ісламської освіти мусульманськими організаціями України. Це пов'язано з різною інтерпретацією ісламу ісламськими духовними центрами.

Ключові слова: іслам, ісламська ідентичність, ісламський університет, ісламська освіта, університетська ісламська освіта в Україні.

Постановка проблеми. Сучасний іслам надає освіті великого значення: освіта є важливим інструментом поширення ісламських знань і формування мусульманської ідентичності. У багатьох європейських держав ісламська освіта є частиною навчальної програми. На заняттях відбувається не тільки передача знань про іслам як релігію, а й про цінності, зафіксовані в конституціях європейських держав: людську гідність, свободу, рівність прав і віротерпимість. Навпаки, серед українських релігійних діячів ісламу існує думка про непотрібність вивчення світських («безбожних») дисциплін в ісламських навчальних закладах. На їхню думку, вивчення світських дисциплін призводить до «руйнування» ісламської ідентичності. Інші ж вважають, що світська й ісламська освіта мають бути збалансованими: вузькість ісламської освіти може стати перешкодою для ісламського відродження. А ісламську освіту українські мусульмани повинні отримати в Україні, тому що отримана за кордоном релігійна освіта не відповідає українським реаліям.

Ступінь дослідження. Незважаючи на те, що університетській ісламській освіті в Україні присвячено ряд публікацій українських авторів (А. Булатов, О. Богомолів, Д. Брильов, С. Данилов, Е. Муратова, Д. Радивілов, І. Семиволос, Г. Яворська, М. Якубович та ін.), проблеми, пов'язані з цим явищем, поки не стали предметом широкої дискусії: не вивчено зміст програм, якісний склад педагогів ісламських навчальних закладів, їх працевлаштування тощо. Дискусійними також залишаються питання присутності ісламської (і не тільки) релігійної освіти і її змісту в державних навчальних закладах України. Оскільки Україна є світською державою, вважаємо, що в українських школах не повинні навчати ніякої релігії; викладання релігії має здійснюватися не в школах, а в релігійних громадах. У відповідності з духом і буквою Конституції України і на основі надконфесійного підходу в школах можливим є надання знань про релігії, а не навчання окремим релігіям.

Метою статті є аналіз сучасного стану університетської ісламської освіти в Україні.

В ході дослідження авторами були проаналізовані ЗМІ, отримані відомості з Департаменту етнополітики та свободи совісті Міністерства культури України та Міністерства освіти і науки України, вивчені ісламські онлайн-університети, взято інтерв'ю у муфтіїв, імамів, керівників

релігійних організацій, педагогів ісламських освітніх інституцій, релігієзнавців і пересічних мусульман.

Основна частина. Ісламська освіта – навчання і виховання, що здійснюються на основі Корану і сунни (сунна – сукупність переказів про слова і вчинки пророка Мухаммада) в інтересах індивіда, мусульманської громади, а іноді і держави. Ісламська освіта передбачає набуття учнями і слухачами знань про віровчення (акида), ісламської практики, історії та культури ісламу. Вона має на меті формування ісламської ідентичності шляхом поширення й утвердження ісламу в середовищі слухачів.

Особливості ісламської освіти в Україні визначаються різними факторами: історією ісламу на території українських земель, релігійним «ландшафтом», кількістю носіїв ісламської ідентичності в країні, протиріччями всередині самої ісламської ідентичності тощо.

Ісламська освіта на території України має давні традиції. Ще «в 1550 році біля Бахчисарая з'явилося найвідоміше Зинджирили медресе («Медресе з ланцюгом»), що по праву вважається першим вищим ісламським навчальним закладом Східної Європи» (Якубович). Відродження ісламської освіти в Україні, перерване в роки радянської влади, почалося з набуттям Україною незалежності.

У світській державі, якою є Україна, відповідно до статті 35 Конституції України, ми маємо справу з принципом нейтральності держави в питаннях релігії (Конституція України). «З цієї точки зору, нейтралітетом гарантується те, що таку релігійну освіту в рівній мірі прийнятно для всіх конфесій і релігій» (Шрайнер, 2013, с. 18). Разом з тим, держава, незалежно від ставлення до релігії, надає своїм громадянам доступ до різних видів і рівнів релігійної освіти. Відповідно до статті 6 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», «громадяни можуть навчатися релігійного віровчення та здобувати релігійну освіту індивідуально або разом з іншими, вільно обираючи мову навчання. Релігійні організації мають право відповідно до своїх внутрішніх настанов створювати для релігійної освіти дітей і дорослих навчальні заклади і групи, а також проводити навчання в інших формах, використовуючи для цього приміщення, що їм належать або надаються у користування» (Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації»). 2 червня 2015 року Верховною Радою України прийнято закон, відповідно до якого, «релігійні організації, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку, можуть бути засновниками (власниками) позашкільних, дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів» (Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заснування релігійними організаціями навчальних

закладів»). Даний закон забезпечує конституційне право громадян на виховання дітей відповідно до своїх власних релігійних переконань.

Ісламська освіта в Україні представлена університетами при муфтіяті, медресе і школами хафізів, спеціалізованими загальноосвітніми школами (гімназія «Наше майбутнє» при Духовному управлінні мусульман України «УММА» (далі ДУМУ «УММА») і «Аль-Іршад» при ДУМУ), приватними школами («Хаджибей»; арабські школи: еменська «Аль Медіна Аль Мунаура», іракська «Аль-Айсар», лівійські «Аттакадум» і «Аль-Мостакбаль»), дитячими клубами і дошкільними центрами (дитячий клуб «Джерело дитинства» при ДУМУ «УММА», ісламський дошкільний центр «Аліф Кидз клуб» при «Асоціації мусульман України», підготовча група «Світлячок» при ДУМУ тощо), школами недільного / вихідного дня при релігійних організаціях.

На сьогоднішній день ні в одному державному або приватному університеті в Україні немає спеціальності «Ісламська теологія». В курсі «Релігієзнавство» у вищих навчальних закладах допускається викладання таких спецкурсів, як «Світові релігії і культури», «Релігії Сходу» тощо.

Свого часу спроби відкрити факультет ісламознавства / релігієзнавства в Кримському індустріально-педагогічному інституті закінчилися нічим: Міністерство освіти Криму визнало це не потрібним і не видало ліцензію.

Відповідно до даних Державної служби України з етнополітики та свободи совісті Міністерства культури України, на 1 січня 2019 року в Україні є чотири ісламських університети: при Духовному управлінні мусульман України (навчається 50 студентів), Духовному управлінні мусульман України «УММА», Духовному центрі мусульман України і при Релігійному управлінні незалежних мусульманських громад України «Київський Муфтіят» (навчається 29 студентів).

Київський ісламський університет при «Київському муфтіяті» був зареєстрований 15 листопада 2007 року. У реальності картина зовсім інша. На сайті «Київського муфтіяту» ми знаходимо тільки посилання на Ісламський університет і не більше того (Наша деятельность). Керівник цієї організації Канафія Хуснутдинов в ході бесіди зізнався в тому, що «університет не вдалося запустити на повну силу».

Відкритий в 1999 році Ісламський університет в Донецьку звернув свою діяльність ще в 2002 році (через конфлікт інтересів мусульманських організацій і непродовження віз іноземним педагогам). Загальна чисельність студентів на той час становила близько 100 (Богомолов, Данилов, Семиволос, Яворская, 2006, с. 82).

Зареєстрований в 2017 році Духовним управлінням мусульман України «УММА» Східноєвропейський ісламський університет через відсутність фінансів так і не приступив до здійснення освітньої діяльності.

Таким чином, в Україні сьогодні діє один ісламський університет, який був заснований Духовним управлінням мусульман України в 1993 році. Єдиний факультет університету – факультет шаріату і основ релігії – готує фахівців за наступними напрямками: тафсір (тлумачення Корану і сунни) і коранічні науки; акида (віропереконання) і фальсафа (філософія); хадіси і хадісоведення; ісламознавство і фіхх (ісламське законодавство). За чотири роки навчання студенти вивчають і загальноосвітні дисципліни: філософію, психологію, соціологію, основи науково-дослідної роботи, історію України, українську культуру, арабську, англійську та українську мови. У 2001 році диплом Ісламського університету був визнаний єгипетським університетом «Аль-Азгар» (Исламский университет).

«Проте викликає сумніви, наскільки вимоги до ісламської освіти аль-Азгару можуть бути узгоджені з програмою, побудованою на матеріалах Асоціації ісламських благодійних проєктів, на основі яких здійснюється викладання всіх ісламських предметів в навчальних закладах ДУМУ. ДУМУ проводить дуже своєрідну політику щодо видачі дипломів. Батьки деяких із студентів скаржаться на те, що їхні діти не отримали жодного документа про освіту після тривалого навчання. Випускники можуть бути призначені на посаду імама без формального диплома, за рекомендацією шейха Ахмада, та продовжувати навчання протягом невизначеного часу. Така система допомагає шейху утримувати контроль над своїми послідовниками» (Наша деятельность). За словами представника ДУМУ, ще в 2012 році в університеті навчалося «близько 100 осіб».

Із інтерв'ю з президентом Ісламського університету муфтієм Духовного управління України Ахмедом Тамімом було отримано інформацію, що термін навчання в даному навчальному закладі становить: бакалавр – 4 роки, магістр – 1,5 року; а до вступу до університету абітурієнти протягом 1-1,5 року проходять навчання на підготовчих курсах. В університеті функціонує один факультет і 4 кафедри, на яких, за винятком одного педагога з єгипетського університету «Аль-Азгар», працюють власні кадри виключно з релігійною освітою. Навчання в університеті можливо відповідно до лінгвістичних уподобань слухачів: перською, узбецькою, табасаранською мовами і т. д. Навчальну літературу видають самостійно, частину літератури отримують із-за кордону. Разом з релігійними предметами студенти вчать архітектуру, східну медицину.

Навчання проходить по шафіїтському і ханафітському мазгабу (мазгаб – богословсько-правова школа в ісламі). Студент на першому курсі

вибирає один з мазгабів, а на третьому курсі вивчає і другий мазгаб. Випускники Ісламського університету працюють в двох десятках країн: майже у всіх країнах СНД, в європейських країнах (Австрії, Німеччині), Грузії, Туреччині, Тунісі, прибалтійських країнах, а також в республіках Північного Кавказу. Після 2014 року університет втратив філії в Донецьку і Симферополі.

Крім того, мусульмани України отримують ісламську освіту також в двох онлайн навчальних закладах: в Ісламському онлайн-університеті та в ісламській онлайн-школі (Академія «Медіна»).

В Ісламському онлайн-університеті (IOU), заснованому в 2007 році і акредитованому Міністерствами освіти Сомалі і Гамбії, можна отримати ступінь бакалавра на таких факультетах: «Ісламські науки», «Управління бізнесом», «Педагогіка», «Ісламська економіка і фінанси», «Психологія», «Арабська мова і лінгвістика», «Інформаційні технології». Навчання ведеться англійською та російською мовами; плата за навчання відсутня, але існує реєстраційний збір за семестр. Громадяни розвинених країн сплачують за семестр 160 доларів; Україна віднесена до розвиваючих країн і українські мусульмани оплачують 110 доларів реєстраційний збір за семестр. На момент написання статті на сайті було зареєстровано майже 500 тисяч осіб. Усього по всьому світу 1720 екзаменаційних центрів, з них в Україні – 3: в Києві, Вінниці та Харкові; найбільше центрів в США – 324 (Approved Exam Centers). З березня 2013 року Всеукраїнська громадська організація «Альрайд» є офіційним екзаменаційним центром університету (В Украине открылся официальный экзаменационный центр Исламского Онлайн-Университета).

Першого вересня 2017 року почала роботу онлайн-школа «Медіна» – багаторівневий навчальний онлайн-заклад для російськомовних мусульман. Місією школи є «створення інноваційно-освітньої онлайн-платформи і надання доступу до ісламських навчальних програм, адаптованих для різних категорій учнів. Все це спрямовано на виховання нового високоморального й освіченого покоління мусульман». Школа пропонує повний курс традиційної богословської підготовки від початкового рівня до ступеня випускників ісламських вищих навчальних закладів (бакалавр)» (О проекте). У повному обсязі школа поки що дає освіту тільки на рівні початкової ісламської освіти (медресе) і навчає трьом мазгабам – ханафітському, шафіїтському і ханбалітському; в майбутньому планується навчання і малакітському мазгабу. Випускники отримують атестат і рекомендаційний лист для релігійних організацій. В планах Академії «Медіна» – відкриття коледжу і інституту У 2017-2018 навчальному році понад 400 слухачів завершили навчання в школі

«Медіна», а близько двохсот з них отримали атестати (Школа «Медина» подвела ітоги за первый учебный год).

Яка кількість українських мусульман отримала дипломи даних навчальних закладів і продовжує навчання, нам не вдалося дізнатися. За словами одного з викладачів, з 62 тисяч слухачів, зареєстрованих на сайті онлайн-школи «Медіна», приблизно три відсотки – з України.

Проведений аналіз сучасного стану університетської ісламської освіти в Україні свідчить про неможливість інституційної централізації та уніфікації університетської ісламської освіти мусульманськими організаціями України. Це пов'язано з різною інтерпретацією ісламу ісламськими духовними центрами.

На нашу думку, було б доцільним ввести в українську університетську ісламську освіту відсутні на сьогоднішній день елементи міжконфесійного і міжрелігійного навчання з метою виховання шанобливого і терпимого ставлення до інших конфесійних традицій і світогляду, готовності до співіснування з іншими.

Висновки. Отже, ісламська освіта – навчання і виховання, що здійснюються на основі Корану і сунни (сунна – сукупність переказів про слова і вчинки пророка Мухаммада) в інтересах індивіда, мусульманської громади, а іноді і держави. Університетська ісламська освіта є частиною системи ісламської освіти в Україні. Українські мусульмани мають можливість отримати ісламську освіту при муфтіяті та онлайн-університетах.

В силу різної інтерпретації ісламу релігійними центрами та інституціями систему ісламської освіти в Україні не можливо уніфікувати. Подальшого дослідження вимагають дошкільна система ісламської освіти в Україні, ісламська освіта для дорослих, проблеми навчання ісламу в недільних школах і в літніх таборах.

Література

1. Якубович М. Исламское образование в независимой Украине: достижения и перспективы. URL: <http://www.islamsng.com/ukr/dialogue/5633> (дата звернення: 9.10.2019)
2. Конституція України. URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254к/96-вр> (дата звернення: 9.10.2019)
3. Шрайнер П. Религиозное образование в европейском контексте. *Религиозное образование в школах Европы. Ситуации и тенденции*. Пер. с англ. Кулик Э. и др. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2013. 416 с.
4. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» (Відомості Верховної Ради УРСР (БВР). 1991. № 25. ст. 283). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12> (дата звернення: 9.10.2019)

5. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заснування релігійними організаціями навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-19/paran20> (дата звернення: 9.10.2019)
6. Наша деятельность. URL: // <http://muftiyat.com.ua/nasha-deyatelnost.html> (дата звернення: 25.10.19)
7. Богомолов А., Данилов С., Семиволос И., Яворская Г. Исламская идентичность в Украине. Киев : СтилоС, 2006. 200 с. URL: https://www.academia.edu/7352454/Islamic_Identity_in_Ukraine (дата звернення: 01.10.19)
8. Исламский университет. URL: <https://islam.ua/o-dumu/islamskij-universitet/#1520863634759-affbc36b-a6ba> (дата звернення: 25.10.19)
9. Имам Харькова презентоваИ Исламский университет на международной образовательной выставке. URL: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/15922-islam-xarkova-prezentoval-islamskij-universitet-na-mezhdunarodnoj-obrazovatelnoj-vystavke.html (дата звернення: 25.10.19)
10. Approved Exam Centers. URL: <https://islamiconlineuniversity.com/approved-exam-centers/?country=221> (дата звернення: 01.10.19)
11. В Украине открылся официальный экзаменационный центр Исламского Онлайн-Университета. URL: <https://islam.in.ua/ru/novosti-v-strane/v-ukraine-otkrylsya-oficialnyu-ekzamenacionnyu-centr-islamskogo-onlayn-universiteta> (дата звернення: 17.10.19)
12. О проекте. URL: <https://medinaschool.org/about> (дата звернення: 17.10.19)
13. Школа «Медина» подвела итоги за первый учебный год. URL: <https://goloslama.com/news.php?id=34964> (дата звернення: 17.10.19)

References

1. Yakubovich, M. *Islamskoe obrazovanie v nezavisimoj Ukraine: dostizheniya i perspektivy [Islamic education in independent Ukraine: achievements and prospects]*. Retrieved from <http://www.islamsng.com/ukr/dialogue/5633> (date of appeal: 9.10.2019) (rus).
2. *Konstitutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254k/96-vp> (date of appeal: 9.10.2019) (ukr).
3. Shrayner, P. (2013). Religioznoe obrazovanie v evropeyskom kontekste [Religious education in the European context]. *Religioznoe obrazovanie v shkolakh Evropy. Situatsii i tendentsii*. Transl. from English by Kulik et al., 416. Kyiv: Dukhi Litera. (rus).
4. *Zakon Ukrainy "Pro svobodu sovisti ta relihiini orhanizatsii"(Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR) [Law of Ukraine "On Freedom of Conscience and Religious Organizations"]* (1991). 25, art.283. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12> (date of appeal: 9.10.2019) (ukr).
5. *Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zasnuvannia relihiinymy orhanizatsiiamy navchalnykh zakladiv" [On Amendments to Some Laws of Ukraine on Establishing Educational Institutions by Religious Organizations]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-19/paran20> (date of appeal 9.10.2019)

6. *Nasha deyatelnost [Our activities]*. Retrieved from <http://muftiyat.com.ua/nasha-deyatelnost.html> (date of appeal: 25.10.19) (ukr).
7. Bogomolov, A., Danilov, S., Semivolos, I., & Yavorskaya, G. (2006). *Islamskaya identichnost' v Ukraine [Islamic identity in Ukraine]*, 200. Kyiv: Stilos. Retrieved from https://www.academia.edu/7352454/Islamic_Identity_in_Ukraine (date of appeal: 01.10.19) (rus).
8. *Islamskiy universitet [Islamic University]*. URL: <https://islam.ua/o-dumu/islamskiy-universitet/#1520863634759-affbc36b-a6ba> (date of appeal: 25.10.19) (rus).
9. *Imam Khar'kova prezentoval Islamskiy universitet na mezhdunarodnoy obrazovatel'noy vystavke [Imam of Kharkov presented the Islamic University at an international educational exhibition]*. Retrieved from https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/15922-imam-xarkova-prezentoval-islamskiy-universitet-na-mezhdunarodnoj-obrazovatelnoj-vystavke.html (date of appeal: 25.10.19) (rus).
10. *Approved Exam Centers*. Retrieved from <https://islamiconlineuniversity.com/approved-exam-centers/?country=221> (date of appeal: 01.10.19) (eng).
11. *V Ukraine otkrylsya ofitsial'nyy ekzamenatsionnyy tsentr Islamskogo Onlayn-Universiteta [The official examination center of the Islamic Online University has opened in Ukraine]*. Retrieved from <https://islam.in.ua/ru/novosti-v-strane/v-ukraine-otkrylsya-oficialnyy-ekzamenatsionnyy-centr-islamskogo-onlayn-universiteta> (date of appeal: 17.10.19) (rus).
12. *O proekte [About the project]*. Retrieved from <https://medinaschool.org/about> (date of appeal: 17.10.19) (rus).
13. *Shkola «Medina» podvela itogi za pervyy uchebnyy god [Medina School summed up the first academic year]*. Retrieved from <https://golosislama.com/news.php?id=34964> (date of appeal: 17.10.19) (rus).

УНИВЕРСИТЕТСКОЕ ИСЛАМСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В УКРАИНЕ: РЕАЛИИ СЕГОДНЯШНЕГО ДНЯ

С. Ф. Рашидов, С. С. Рашидова

В статье проанализировано современное состояние университетского исламского образования в Украине. Такие общественные процессы, как демократия и глобализация, сказываются и на исламском образовании в Украине. Одним из следствий этих процессов является всё больший охват украинских мусульман университетским исламским образованием и учреждение новых исламских университетских образовательных институций. Подчёркнуто, что университетское исламское образование в Украине сфокусировано исключительно на исламской конфессиональной традиции, целью которой является религиозная индоктринация посредством передачи учащимся знаний о Коране, сунне, шариате и навыков исламской религиозной практики.

В ходе исследования авторами были проанализированы СМИ, получены сведения из Государственной службы этнополитики и свободы совести

Министерства культуры Украины и Министерства образования и науки Украины, изучены исламские онлайн-университеты, интервьюированы муфтии, имамы, руководители религиозных организаций, педагоги исламских образовательных институций, религиоведы и рядовые мусульмане.

Исламское образование – обучение и воспитание, осуществляемые на основе Корана и сунны (сунна – совокупность преданий о словах и поступках пророка Мухаммада), в интересах индивида, мусульманской общины, а иногда и государства. Университетское исламское образование является частью системы исламского образования в Украине. Украинские мусульмане имеют возможность получить исламское образование при муфтияте и онлайн-университетах.

Проведенный анализ современного состояния университетского исламского образования в Украине свидетельствует о невозможности институциональной централизации и унификации университетского исламского образования мусульманскими организациями Украины. Это связано с различиями в интерпретации ислама исламскими духовными центрами.

В исследовании делается вывод о невозможности институциональной централизации и унификации университетского исламского образования мусульманскими организациями Украины по причине концептуально-идеологических противоречий внутри исламской идентичности.

Ключевые слова: *ислам, исламская идентичность, исламский университет, исламское образование, университетское исламское образование в Украине.*

UNIVERSITY ISLAMIC EDUCATION IN UKRAINE: REALITIES OF THE PRESENT

S. F. Rashydov, S. S. Rashydova

The article analyzes the current state of university Islamic education in Ukraine. Social processes such as democracy and globalization are affecting Islamic education in Ukraine. One of the consequences of these processes is the increasing coverage of Ukrainian Muslims with university Islamic education and the establishment of new Islamic university educational institutions. It is emphasized that the university Islamic education in Ukraine is focused exclusively on the Islamic faith tradition, the purpose of which is religious indoctrination through the transfer of knowledge of the Koran, Sunnah, Sharia and Islamic religious practice to students.

During the study, the authors analyzed the media, obtained information from the State Ethnopolitics and Freedom of Conscience Service of the Ministry of Culture of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine, studied Islamic online universities, interviewed muftis, imams, leaders of religious organizations, teachers of Islamic educational institutions, religious scholars and ordinary people Muslims.

Islamic education is training and education based on the Koran and Sunnah (Sunnah is a set of traditions about the words and deeds of the Prophet Muhammad), in the interests of the individual, the Muslim community, and sometimes the state. University Islamic education is a part of the Islamic education system in Ukraine. Ukrainian

Muslims have the opportunity to get an Islamic education at the muftiate and online universities.

The analysis of the current state of university Islamic education in Ukraine indicates the impossibility of institutional centralization and unification of university Islamic education by Muslim organizations of Ukraine. This is due to differences in the interpretation of Islam by Islamic spiritual centers.

The study concludes the impossibility of institutional centralization and unification of university Islamic education by Muslim organizations of Ukraine due to conceptual and ideological contradictions within the Islamic identity.

Keywords: *Islam, Islamic identity, Islamic University, Islamic education, university Islamic education in Ukraine.*

Рашидов Сейфулла Фейзуллайович – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університету (м. Ізмаїл, Україна). E-mail: seifulla.rashydov@gmail.com

Rashydov Seyfulla Feyzullayovych – Doctor of Pedagogical Sciences (Ed.D.), Professor of the Department of General Pedagogics, Preschool, Primary and Special Education of Izmail State Humanitarian University (Izmail, Ukraine). E-mail: seifulla.rashydov@gmail.com

Рашидова Світлана Станіславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: svetlana101068@gmail.com

Rashydova Svitlana Stanislavivna – Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D. in Education), Associate Professor at the Pedagogy Department of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: svetlana101068@gmail.com